

ΠΡΩΤΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

του
Νίκου Γ. Γιακουμέλου

Ένα μόνο 24ωρο μετά τη γνωστοποίηση του εκλογικού αποτελέσματος, είναι επικίνδυνο να επιχειρήσει κανένας σοβαρή ανάλυση του. Και είναι ακόμα πιο επικίνδυνο να προσπαθήσει να προβληματιστεί για το "πρακτεο". Την ίδια, όμως, στιγμή το πρώτο εγχείρημα είναι αναποφευκτό γιατί αποτελεί αναγκαίο ζητούμενο στην απάντηση του δεύτερου ερωτήματος, που είναι επείγον - τουλάχιστον με την αρνητική του εκδοχή, δηλαδή "τι δεν πρέπει να γίνει." Σ' αυτή την αναγκαιότητα ανταποκρίνονται και με αυτές τις επιφυλάξεις διατυπώνονται οι, πολύ "πρώτες", σκέψεις που ακολουθούν.

Αρχικά δυο πολύ επιγραμματικά διατυπωμένες γενικές παρατηρήσεις που αφορούν στο τελικό συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα.

Γιατί
Πρώτον, το αποτέλεσμα των εκλογών της 5ης του Νοεμβρίου δεν θα πρέπει να κάνει τον Ελληνικό Λαό να νοιωθεί ιδιαίτερα υπερήφανος. Η διαπίστωση αυτή δεν αποτελεί προσκλήση ή προκλήση σε αυτοκλήτους και ασπυδαχτούς "γιατρούς", "ψυχιατρούς" ή "ψυχολόγους" να επιδοθούν στην αναζήτηση της καταλληλής "θεραπευτικής αγωγής". Αντιθέτως, απευθύνεται σε οσους έχουν τεραστίες πολιτικές ευθύνες για τις σημερινές πολιτικές συμπεριφορές του Ελληνικού Λαού. Είτε αυτοί συμμετέχουν ακόμα είτε όχι "σ' αυτό που λέγεται σήμερα δημόσιος βίος."

Δεύτερον, ποτέ άλλοτε το εκλογικό αποτέλεσμα δεν αποτύπωσε τόσο έντονη αναντιστοιχία ανάμεσα στην κοινωνική βάση και το πολιτικό εποικοδομημα. Με την εξαίρεση του "κονιορτού" των μικρών κομμάτων και ενός σημαντικού ποσοστού της δύναμης του Συνασπισμού, το υπόλοιπο εκλογικό αποτέλεσμα ελάχιστη "πληροφορία" παρέχει για τη δομή και την διαστρωμάτωση της ελληνικής κοινωνίας (τουλάχιστον στη βάση των επίσημων προεκλογικών θέσεων των κομμάτων). Δυστυχώς, όμως, το εκλογικό αποτέλεσμα μπορεί να ερμηνευσει (ή και να ερμηνευθεί) από πολλά από τα παθολογικά φαινόμενα της ελληνικής κοινωνίας, αν η ανάλυση βασιστεί στον πραγματικό χαρακτήρα των διαφορών πολιτικών φορέων, που βρίσκεται σε πλήρη αναντιστοιχία με τη ρητορική τους.

***

Τέσσερα θέματα έχουν ήδη τεθεί σε σχέση με το εκλογικό αποτέλεσμα. Το "φαινόμενο" της εκλογικής ανόδου του ΠΑΣΟΚ, η μείωση του ποσοστού του Συνασπισμού, η "ευθνή" του εκλογικού συστήματος ως προς τη διαμορφωση της σχετικής δύναμης των κομμάτων και των τελικών κοινοβουλευτικών συσχετισμών, και, τέλος, η δυναμική που δημιουργεί αυτό το αποτέλεσμα στο εσωτερικό των σημερινών πολιτικών σχηματισμών.

1. Η εκλογική ανόδος του συγκεκριμένου σημερινού ΠΑΣΟΚ πρέπει να θεωρείται από τα πιο ανησυχητικά φαινόμενα της πολιτικής μας ιστορίας μετά την μεταπολίτευση. Όχι μόνο και όχι τόσο, για τους "ηθικούς" λόγους που είναι συναρτημένοι με την καθάρση. Σε τελική ανάλυση, ούτε η απόφαση της προηγούμενης Βουλής να παραπεμφεί υπουργούς του ΠΑΣΟΚ κατασκευάζει ενοχούς, ούτε η υπερψηφίση του ΠΑΣΟΚ και των συγκεκριμένων υποδίκων στελεχών του συνιστά αθώωτική απόφαση.

Το πρόβλημα δημιουργείται από την επιλογή της σημερινής ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ να "προσδώσει" σε αυτό που συμβατικά ονομαστήκε "αυριανισμός" κοινωνική αξία. Γιατί η αύξηση της εκλογικής δύναμης του ΠΑΣΟΚ μπορεί να αποδοθεί μόνον στην "επιτυχεστάτη" (στη βάση της αποτελεσματικότητας, αλλά χωρίς άλλα αξιακά κριτήρια) τακτική του Αρχηγού του ΠΑΣΟΚ να περιχαράκωσε απολύτα τον χώρο του με ακρατή (και ακριτή, ως προς τις συνεπειές της) τακτική πώλησης. Και το κύριο, αν όχι ΤΟ, εργαλείο για την υλοποίηση αυτής της τακτικής υπήρξε ο "αυριανισμός", με ή χωρίς την Αυριανή.

Από το 40.7%, λοιπόν, που υποστήριξε εκλογικά τον κ. Παπανδρέου, ελάχιστοι ελπίζουν σε οτιδήποτε. Το συντριπτικό ποσοστό αυτού του τμήματος του εκλογικού σώματος αποτελείται από άτομα που φοβούνται. Άτομα που νοιώθουν κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά στριμωγμένα σε κάποια (στην πλειοψηφία τους απροσδιόριστη) γωνία. Άτομα που βλέπουν κάθε "άλλη πλευρά" ως "εχθρούς" ή "δυναμει εχθρούς", απέναντι στους οποίους διαθέτουν ένα μόνο όπλο: τον "συνολικό" αυριανισμό, επενδεδυμένο με ιδεολογικό πλέον ενδυμα. Και, ασφαλώς, αυτό απέχει πολύ από κάποιον - ιδιόρρυθμο ή μη - φασισμό. Αλλά κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει πως μπορεί να είναι βήμα προς αυτή την κατεύθυνση. Γι'αυτό και τρομάζει.

2. Η μείωση του ποσοστού των ψήφων του Συνασπισμού πρέπει να προβληματίσει, αλλά δεν πρέπει να ανησυχεί. Γιατί θα ήταν πολύ μεγάλη εκπλήξη αν ένα τμήμα μιας κοινωνίας με τόσα προβλήματα, σαν τη δική μας, αντιδρούσε στο σύνολο του απολύτα "ορθολογικά" σε κινήσεις της ηγεσίας του που ξεπερνάνε το "συνήθισμένο". Και τα βήματα που πραγματοποίησε η Αριστερά το τελευταίο δωδεκάμηνο ασφαλώς ξεπερνάνε "οποιαδήποτε συνήθισμένα".

Η συγκρότηση του Συνασπισμού και η απόφαση του να στηρίξει την κυβέρνηση Τζανέτακη σε άλλες εποχές θα μπορούσαν να είναι αποτελέσματα μόνον επανάστασης. Θα πρέπει, επίσης, να ληφθούν υπόψη δυο ακόμα στοιχεία. Πρώτον, ότι και οι δυο αυτές κινήσεις ήταν αποτελέσματα διερχάσιων και αποφάσεων κυρίως σε επίπεδο κορυφής. Δεύτερον, ότι η χρονική απόσταση μεταξύ τους ήταν, για λόγους καθαρά συγκυριακούς, πολύ βραχεία. Έτσι, η βάση δεν είχε προλάβει να συνειδητοποιήσει και να κάνει κτήμα της την πρώτη αλλαγή όταν βρέθηκε αντιμέτωπη με τη δεύτερη τμή.

Με αυτά δεν επιχειρείται κανένας "εξωραϊσμός" της πραγματικότητας. Λάθη έγιναν, γίνονται και θα γίνονται. Οι χειρισμοί προς τα μέσα και προς τα έξω είναι μακριά ακόμα από του να είναι απαλλαγμένοι από τις νοοτροπίες της "παραδόσης". Από όλα αυτά, όμως, πολύ

μεγαλύτερη σημασία έχει πως η ελληνική αριστερά - που μέχρι πριν λίγους μήνες ήταν από τις πιο αρτηριοσκληρωτικές αριστερές της Δυτικής Ευρώπης - αποφάσισε να "κάνει πολιτική".

Γιατί μέχρι σήμερα η Αριστερά στον τόπο μας, (όπως και στις άλλες χώρες της Νοτίας Ευρώπης) είχε αυτοβούλα περιορίσει τον τρόπο παρεμβάσης της στο ιστορικό και κοινωνικό γίγνεσθαι στα πλαίσια, κυρίως, του ιδεολογικού πεδίου. Μέχρι τον περασμένο Ιούνιο η Αριστερά αρνιόταν να βγει από τον χώρο της ιδεολογίας και να "λερώσει" τα χέρια της κάνοντας πολιτική. Γι' αυτό και η αποτελεσματικότητα των αγώνων της ήταν χαμηλή. Γι' αυτό και μεγάλο μέρος της κοινωνικής της βάσης βρισκόταν, και βρίσκεται ακόμα, παχιδεμένο σε άλλα πολιτικά σχήματα, μίθε της ακροδεξιάς εξαιρουμένης.

Το πιο σημαντικό, όμως, είναι πως η απόφαση αυτή συνοδεύτηκε με μια μεγάλη ευχάριστη εκπλήξη για όλους. Γιατί η "παρθενική", σε σχήμα υπερβολής, πολιτική δραστηριοποίηση της Αριστεράς δεν έγινε στο πεδίο του πολιτικαντισμού αλλά στο πεδίο της αληθινής Πολιτικής (με κεφαλαίο το Π, δηλαδή με την έννοια του αγγλοσαξωνικού ορου statesmanship).

Τρία είναι τα αδιαμφισβήτητα επιχειρήματα που στηρίζουν αυτή τη θέση, σχετικά με την αξιολόγηση που μπορεί να γίνει στα επιμέρους στοιχεία της ουσίας του καθενός από αυτά.

Πρώτον, οι πολιτικές επιλογές του Συνασπισμού δεν διαμορφώθηκαν στη βάση του κομματικού αλλά του εθνικού - κατά την κρίση του, πάντα - συμφεροντος. Για τούτο είχαν προβλεψίμο, και εκ των υστερών πλέον αποδεδειγμένο, "πολιτικό", δηλ. εκλογικό, κόστος.

Δευτερον, η πολιτική που άσκησε αναγνώριζε "αντιπαλούς" και όχι "εχθρούς". Ακόμα και όταν η ρητορική ορισμένων στελεχών του ήταν συναισθηματικά φορτισμένη - πράγμα που δεν συνέβη σπανία, και τελικά δυσχεράνε τις προσπάθειες του - η πολιτική του Συνασπισμού δεν μπορεί να κατηγορηθεί από τους μη-εμπαθείς αντιπαλούς του ως κατευθυνόμενη από εχθρικά, αρα μη-πολιτικά, κίνητρα.

Και, τρίτον, κατά την άσκηση της πολιτικής του ο Συνασπισμός τιμήσε τις προεκλογικές και, μετά, τις προγραμματικές δεσμεύσεις του, και σεβαστήκε τους θεσμούς, ακόμα και όταν αυτο δεν εξυπηρετούσε τα βραχυπρόθεσμα συμφεροντά του ή κάποιες σημαντικές, αλλά ιεραρχικά υποδεεστερες, προγραμματικές δεσμεύσεις του (όπως π.χ. στην περίπτωση της καταργήσης του "συν ενα").

Με αυτά τα δεδομένα και με ένα εκλογικό σωμα που στο σύνολο του έχει "διαπαιδαγωγηθεί" κατά τον τρόπο που απεικονίζει το τελικό εκλογικό αποτέλεσμα, η μείωση του ποσοστού του Συνασπισμού κατά 2 μόνο ποσοστιαίες μονάδες αποδεικνύει μονον ένα πράγμα. Πως το 84% οσων ψήφισαν Αριστερά τον Ιούνιο αποτελείται από "πολίτες" και όχι από απλους "ψηφοφορούς". Πράγμα που σημαίνει πως, οσο ο Συνασπισμος ασκει Πολιτική και δεν "πολιτεύεται", αυτοι θα τον στηρίζουν.

3. Οι κοινοβουλευτικοί συσχετισμοί που προέκυψαν από τις δυο

ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΝΑ ΕΞΑΠΟΛΥΘΕΙ ΕΠΙΘΕΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ. ΚΑΙ ΟΣΟ ΑΥΤΕΣ ΟΙ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ Ν.Δ. ΟΥΔΕΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ. Η Ν.Δ. ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ Ο Κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ ΑΠ' ΤΗ ΜΙΑ ΕΧΟΥΝ ΣΑΦΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΝΟΙΩΘΟΥΝ ΒΑΘΕΙΑ ΠΙΚΡΑ.

ΕΙΝΑΙ, ΟΜΩΣ, ΜΕΓΑΛΟ ΛΑΘΟΣ ΝΑ ΑΠΟΔΙΔΟΝΤΑΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΚΥΨΑΝ ^{ΣΤΟ} ΙΣΧΥΟΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ. ΚΑΙ ΑΥΤΟ ΟΧΙ ΣΤΗ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΗΣ "ΕΚΛΟΧΟΜΕΤΡΙΑΣ". ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΛΑΘΟΣ.

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΥ ΙΣΧΥΣΕ ΕΙΝΑΙ, ΑΣΦΑΛΩΣ, ΥΠΕΥΘΥΝΟ ΓΙΑ ΤΑ "ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ" ΠΟΥ ΜΕΤΕΦΡΑΣΑΝ ΤΗ ΛΑΙΚΗ ΨΗΦΟ ΣΕ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΔΡΕΣ. ΑΛΛΑ ΕΚΕΙ ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ, ΣΤΗΝ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ, Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ. ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΥΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΕΝ ΙΣΧΥΣΕ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ ΠΟΤΕ. ΕΚΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝ ΠΙΣΤΕΥΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΠΩΣ ΜΕ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΝΑΛΟΓΟ ΠΡΟΧΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΕΝΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ ΕΝΑΣ ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΕΧΕΙ "ΙΣΧΥΣΕΙ" ΚΑΙ ΜΠΟΡΟΥΝ ΠΛΕΟΝ ΝΑ ΚΡΙΘΟΥΝ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.

Η "ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ" ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ ΔΕΝ "ΙΣΧΥΣΕ" ΓΙΑ ΔΥΟ ΒΑΣΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ. ΠΡΩΤΟΝ, ΓΙΑΤΙ Ο ΧΡΟΝΟΣ ΠΟΥ, ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΑΛΑΙΟΚΟΜΜΑΤΙΚΑ ΗΘΗ, ΔΙΑΛΕΧΘΗΚΕ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΕΝ ΕΠΕΤΡΕΨΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΧΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΣΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ. ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ΓΙΑΤΙ Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΩΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ "ΜΕΤΑΧΡΑΦΩΝ" ΑΠ' ΟΛΟ ΣΧΕΔΟΝ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΦΑΣΜΑ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΝ ΤΑ ΔΥΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΑΚΥΡΩΣΕ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ ΚΑΘΕ ΘΕΤΙΚΗ ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΕΧΕΙ ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΟΝ ΕΚΣΟΥΧΡΟΝΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΥΧΕΙΑΝΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΑΣ ΖΩΗΣ.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ, ΛΟΙΠΟΝ, ΤΟ ΟΞΥΜΩΡΟ ΣΧΗΜΑ: ΝΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ "ΕΠΙ ΤΟ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΕΡΟΝ" ΚΑΙ ΑΝΤΙ ΝΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΘΟΥΝ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΠΟΛΥΣΥΛΛΕΚΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ, ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΝΑ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΟΥΝ ΑΥΤΟΝΟΜΑ ΤΗΝ ΕΧΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΧΡΑΜΜΑΤΩΝ, ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΑΟ, ΝΑ ΜΕΙΩΝΕΤΑΙ Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΟΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΑΓΩΝΑ. ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ, ΕΠΟΜΕΝΩΣ, ΔΕΝ ΕΙΧΑΝ ΜΠΡΟΣΤΑ ΤΟΥΣ ΕΠΙΛΟΧΕΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.

ΕΤΣΙ, ΣΤΙΣ ΔΥΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΧΕΔΟΝ ΑΠΛΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ ΚΛΗΘΗΚΕ ΝΑ ΑΝΑΒΕΙΞΕΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΜΕΣΑ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΜΕΝΑ ΣΤΟ "ΠΝΕΥΜΑ" ΣΧΕΔΟΝ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΚΟΥ. ΗΤΑΝ, ΛΟΙΠΟΝ, ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΤΩ ΑΠ' ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΝΑ ΟΔΗΓΕΙΤΑΙ ΣΕ ΑΔΙΕΞΟΔΟ. Η ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΔΙΔΕΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ, ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΠΟΛΥ ΚΑΛΥΤΕΡΕΣ, ΟΤΑΝ ΟΙ ΕΠΙΛΟΧΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΕΙΝΑΙ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΛΟΥΣΙΟΤΕΡΕΣ. ΑΡΑ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΥΘΥΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΣΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΝΑ ΤΙΣ ΑΠΟΔΙΔΟΥΝ ΣΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ, ΑΠΟ ΕΚΕΙ ΚΑΙ ΠΕΡΑ, ΜΕ ΤΡΑΧΙΚΑ ΛΟΓΙΚΑ ΑΛΜΑΤΑ ΝΑ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΟΥΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΡΧΗΣ ΤΗΝ ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ.

4. ΤΕΛΟΣ, ΕΙΝΑΙ ΧΕΝΙΚΗ Η ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ (Ή Η ΕΛΠΙΔΑ !) ΠΩΣ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΑΠΟ ΚΑΙΡΟ ΣΕ "ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ". ΚΑΙ ΠΟΛΛΟΙ

προσδοκούν πως οι εκλογές θα παίξουν το ρόλο του "μειωτήρα".

Απο καιρό, και ιδιαίτερα μετά τις εκλογές του Ιουνίου, οι περισσότεροι περιμέναν πως, για προφανείς λόγους, οι διερχασίες αυτές είχαν περισσότερες πιθανότητες να αρχίσουν στο χώρο του ΠΑΣΟΚ. Αλλά δεν θα περιοριζόνταν σε αυτόν. Οι χώροι του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ., εκτός από πολιτικά - σε σημαντικό βαθμό - συγγενείς, είναι και "οργανικά" συνδεδεμένοι μέσω των προσωπικών "σχεσών" των ηγετών τους. Η διατήρηση του ενός στην αρχηγία του κομματος του ενισχύει, για παραξένους τις πιο πολλές φορές λόγους, την αντίστοιχη εσωκομματική θέση του άλλου.

Το αποτέλεσμα των τελευταίων εκλογών, όμως, φαίνεται πως ανατρέπει αυτή την εικόνα. Κατ' αρχάς, η εκλογική ανόδος του ΠΑΣΟΚ ισχυροποιεί, εστω και βραχυπρόθεσμα, τη θέση του Α. Παπανδρέου στο κομμα του. Η δε "Συμπαρατάξη" τον τοποθετεί στην πράξη "έξω, πέρα και πάνω" απ' αυτό. Πράγμα που του δίνει, για κάποιο διάστημα, πολύ περισσότερους βαθμούς ελευθερίας απ' ό,τι η παλιά σχέση εσωτερικής επικυριαρχίας, την οποία πάντα διατηρούσε. Η αλλαγή δεν είναι ποσοτική, αλλά ποιοτική. Γιατί απ' αυτή, την εξωτερική ως προς το κομμα, θέση ο Ανδρέας Παπανδρέου θα επιχειρήσει να ρυθμίσει, με βάθεια χρονική προοπτική, τα θέματα της ιδεολογικοπολιτικής φυσιογνωμίας του ΠΑΣΟΚ και της διαδοχής του. Και αυτό σε πολύ λίγους δημιουργεί αισιοδοξία.

Δευτερον, η ανόδος του ΠΑΣΟΚ και η αδυναμία του κ. Μητσοτάκη να κατακτήσει την πολυποθητή αυτοδυναμία καθιστούν πλέον τη Ν.Δ. το χώρο στον οποίο είναι πιθανότερο να αρχίσουν οι αναμενόμενες διερχασίες. Προς αυτή την κατεύθυνση δεν πιέζει μόνο το εκλογικό αποτέλεσμα και οι εντάσεις που απο καιρό έχουν αναπτυχθεί μέσα στη Ν.Δ. Αντιθετα, κεντρικό ρόλο θα παίξουν και οι χειρισμοί που θα κάνει ο Α. Παπανδρέου - δίνοντας, επιτελους, το τελειωτικό χτυπημα στον "απολυτο" εχθρο του - καθώς και "μη-ενεργοί" πολιτικοί παραγοντες που έχουν ζήτηρο και δικαιολογημένο ενδιαφερον για το μέλλον της συντηρητικής παρατάξης.

Έτσι αλλάζει το σκηνικό. Οι ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ, στις οποίες είχαν εναποθέσει τις ελπίδες τους όσοι πονάνε αυτόν τον τοπο, περνούν τελειως διαφορετικό χαρακτήρα. Η δυναμική που είχε δημιουργηθεί απο σχετικά "υγιείς" πιέσεις και αντιθέσεις στο πολιτικό σωμα χαλιναγωγούνται απο εξωτερικούς, ως προς τους πολιτικούς φορείς, παραγοντες. Οι ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ και στη Ν.Δ. και στο ΠΑΣΟΚ θα ελεγχθουν σχεδον απολυτα απο μαλλον ομοθυμες επιθυμιες "κατοικων των βοριων προαστειων". Και μια τετοια ΕΞΕΛΙΞΗ - ακομα και αν αποφερει καποιον φαινομενικο εκουσυχρονισμο - δεν προκειται να ΕΞΥΧΕΙΑΝΕΙ την πολιτική ζωή του τοπου.

***

Στο βαθμό που αυτές οι εκτιμήσεις δεν απέχουν πολύ απο την πραγματικότητα, θα μπορούσε κανείς να διαγράψει ένα πλαίσιο πολιτικής μέσα στο οποίο να αναζητήσει η Αριστερά, αλλά και άλλες υγιείς πολιτικές δυνάμεις που ασφαλώς βρίσκονται στα άλλα κομματα, την τακτική που πρέπει να ακολουθήσουν στις "μέρες του αρθρου 37".

Πρωταρχικός άξονας αυτού του πλαισίου είναι η διαπραχμάτευση στη βάση λεραρχημένων αρχών. Υποδεεστερες προγραμματικές επιδιωξεις και ακόμη περισσότερο μικροκομματικές η μικροπολιτικές προσωπικές στοχευσεις καθώς και συναισθηματικού χαρακτήρα φορτισεις δεν μπορούν να αποτελουν στοιχεία διαμορφωσης της διαπραχμάτευτικής τακτικής.

Εξίσου σημαντική είναι η διαφυλάξη της αξιοπιστίας και της φερεχγυοτήτας πολιτικών φορεών και προσώπων. Αν κάτι ήταν "άδυνατο" ως χτες, δεν μπορεί να γίνει "δυνατο" σήμερα, εκτός αν έχουν μεταβληθεί τα δεδομένα του προβλήματος. Και αυτή η μεταβολή να είναι προφανής για τον μέσο πολίτη.

Θα πρέπει επίσης κάποτε οι βραχυπροθεσμες και συγκυριακες θεωρησεις να υποχωρουν μπροστα στη μέσο η και μακρο-προθεσμη θεωρηση της Πολιτικής. Αυτή η τακτική, βεβαία, δεν θα αποδοσει "θαυματα", σαν την κατακτηση της κυβέρνησης σε επτα χρόνια - όπως το καταφερε το ΠΑΣΟΚ. Αλλά δεν θα έχει και τόσο αρνητικά για τον τοπο αποτελεσματα σε δεκατεσσερα χρόνια.

Με λίγα λόγια ο τοπος έχει ανάγκη απο Πολιτική και Πολιτικούς, που θα εκτοπισουν την πολιτική και τους πολιτικούς.

Τέλος, επιβάλλεται η αποφυγή κινήσεων που - οσοδήποτε και αν εξυπηρετουν βραχυπροθεσμα ατομικά η παραταξιακά συμφεροντα - θα μπορούσαν να ενταχθουν στις η να ενισχυσουν τις μεθοδευσεις για την κηδεμονευση της πολιτικής μας ζωής. Κινήσεων, όπως η "ανάθεση" ή η συγκατάθεση στην "ανάθεση" αρμοδιοτήτων που ανηκουν στα συλλογικά κομματικά οργανα σε ατυπα εξωκομματικά μορφωματα. Κινήσεων, που ενισχυουν διασπαστικές τάσεις στους υπάρχοντες κομματικούς φορείς στο ονομα του σχηματισμου κάποιας κυβέρνησης "ευρυτερής βάσης".

Γιατι αν πραγματι μεθοδευεται αυτή η κηδεμονευση και οι τρεχουσες διαδικασίες την βοηθησουν αποτελεσματικά, πολυ μικρή σημασία θα έχει η εκβάση της προσπάθειας σχηματισμου κυβέρνησης. Η πολιτική ζωή του τοπου θα ξαναχυρισει στην αφετηρία του 1974. Και τότε η προσπάθεια για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας και της πολιτικής ζωής του τοπου αποδεικνυεται Συσσιφεία. Τότε ο αγωνας ουτε δικαιωνεται, ουτε συνεχίζεται. Απλως ξαναρχίζει. Και ξαναρχίζει με πολυ δυσμενεστερους ορους.